

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 5 grudnia 1974 r.

w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

Na podstawie art. 231 pkt 1 i 3 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141) po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie określa zasady i tryb ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, zwanych dalej „wypadkami”, oraz sposób prowadzenia dokumentacji i rejestracji wypadków.

§ 2. 1. Kierownik zakładu pracy jest obowiązany zapewnić: pierwszą pomoc pracownikowi, który uległ wypadkowi, zabezpieczenie miejsca wypadku, zbadanie okoliczności i przyczyn wypadku oraz prawidłowe sporządzenie właściwej dokumentacji wypadku.

2. Każdy pracownik, który zauważył wypadek lub dowiedział się o nim, a w szczególności przełożony pracownika, który uległ wypadkowi, jest obowiązany natychmiast udzielić pomocy poszkodowanemu pracownikowi i zawiadomić o wypadku kierownika zakładu pracy.

§ 3. Pracownik, który uległ wypadkowi, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala, jest obowiązany zawiadomić niezwłocznie o wypadku swojego przełożonego. Jeżeli skutki wypadku ujawniły się w okresie późniejszym, pracownik jest obowiązany zawiadomić swojego przełożonego niezwłocznie po ich ujawnieniu.

§ 4. 1. Miejsce wypadku należy zabezpieczyć do czasu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku. W szczególności nie należy dopuszczać do miejsca wypadku osób nie-

powołanych, uruchamiać bez koniecznej potrzeby maszyn i urządzeń, które w związku z wypadkiem zostały wstrzymane, dokonywać zmiany ich położenia, jak również zmiany położenia innych przedmiotów, które spowodowały wypadek lub pozwalają odtworzyć jego okoliczności.

2. Zezwolenie na uruchomienie maszyn i urządzeń lub dokonanie innych zmian w miejscu wypadku wydaje kierownik zakładu pracy w uzgodnieniu ze społecznym inspektorem pracy, po sporządzeniu — jeżeli zachodzi potrzeba — szkicu lub fotografii miejsca wypadku.

3. Jeżeli organ prowadzący śledztwo lub dochodzenie albo inny właściwy organ zarządził zabezpieczenie miejsca wypadku, wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, wymaga uzgodnienia z tym organem.

4. Dokonywanie zmian w miejscu wypadku bez uzyskania zezwolenia, o którym mowa w ust. 2 i 3, jest dopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność ratowania osób i mienia lub zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu.

Rozdział 2

Ustalanie okoliczności i przyczyn wypadku.

§ 5. 1. Okoliczności i przyczyny wypadków śmiertelnych lub powodujących ciężkie uszkodzenie ciała oraz wypadków zbiorowych bada zespół, w którego skład wchodzi: kierownik zakładu pracy jako przewodniczący oraz zakładowy społeczny inspektor pracy lub przedstawiciel rady zakładowej i pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Okoliczności i przyczyny wypadków innych niż określone w ust. 1 ustala zespół, w którego skład wchodzi:

kierownik wydziału (komórki równorzędnej) jako przewodniczący oraz zakładowy (oddziałowy, grupowy) społeczny inspektor pracy lub przedstawiciel rady zakładowej (rady oddziałowej) i pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy.

3. Za wypadek zbiorowy uważa się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia uległy co najmniej dwie osoby.

§ 6. Jeżeli wypadkowi uległ kierownik zakładu pracy, okoliczności i przyczyny tego wypadku ustala zespół wyznaczony przez kierownika jednostki nadrzędnej.

§ 7. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy zachodzi wątpliwość co do bezstronności kierownika wydziału (komórki równorzędnej) przy badaniu wypadku, przewodniczącym zespołu, o którym mowa w § 5 ust. 2, może być kierownik zakładu pracy lub osoba wyznaczona przez niego w porozumieniu z radą zakładową; w odniesieniu do wypadków, o których mowa w § 5 ust. 1, przewodniczącym zespołu może być odpowiednio: kierownik jednostki nadrzędnej lub wyznaczona przez niego osoba.

§ 8. 1. Niezwłocznie po otrzymaniu wiadomości o wypadku zespół jest obowiązany przystąpić do ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku, a w szczególności:

- 1) przesłuchać poszkodowanego, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala,
- 2) dokonać oględzin miejsca wypadku, stanu technicznego maszyn i urządzeń oraz zbadać warunki wykonywania pracy oraz inne okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku,
- 3) przesłuchać świadków,
- 4) zasięgnąć opinii lekarza i innych specjalistów.

2. Zespół jest obowiązany wykorzystać materiały zebrane przez organy prowadzące śledztwo lub dochodzenie, jeżeli materiały te zostaną mu udostępnione.

§ 9. 1. Ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku, któremu uległ pracownik na terenie innego zakładu, przeprowadza macierzysty zakład pracy z udziałem przedstawiciela zakładu, na którego terenie miał miejsce wypadek.

2. Zakład pracy, na którego terenie miał miejsce wypadek, jest obowiązany:

- 1) zorganizować niezwłocznie pomoc i ratunek dla osób, które uległy wypadkowi lub którym zagraża niebezpieczeństwo,
- 2) niezwłocznie zawiadomić o wypadku macierzysty zakład pracy pracownika,
- 3) zabezpieczyć miejsce wypadku w sposób określony w § 4.

3. Na wniosek macierzystego zakładu pracy pracownika zakład pracy, na którego terenie zdarzył się wypadek, jest obowiązany do ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku na zasadach określonych w § 5—6 i 8 i do przekazania całej dokumentacji macierzystemu zakładowi pracy.

§ 10. Kierownik jednostki nadrzędnej nad zakładem pracy może zająć, aby ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku nastąpiło w jego obecności. Uprawnienie to przysługuje odpowiednio inspektorowi pracy.

§ 11. 1. Po ustaleniu okoliczności i przyczyn wypadku zespół sporządza — nie później niż w ciągu 5 dni od uzyskania zawiadomienia o wypadku — protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy, zwany dalej „protokołem powypadkowym”.

2. Stwierdzenie w protokole, że wypadek nie jest wypadkiem przy pracy albo że zachodzą okoliczności, które mogą mieć wpływ na prawa pracownika do świadczeń przysługujących z tytułu wypadku przy pracy, wymaga

szczegółowego uzasadnienia i wskazania odpowiednich dowodów stanowiących podstawę takich stwierdzeń.

3. Treść protokołu ustala się większością głosów członków zespołu, z tym że członek zespołu ma prawo zgłoszenia do protokołu zdania odrębnego, które powinien uzasadnić.

4. Zespół jest obowiązany zapoznać poszkodowanego pracownika z treścią protokołu.

5. Poszkodowany pracownik ma prawo zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole, o czym zespół jest obowiązany pouczyć pracownika.

§ 12. 1. Protokół powypadkowy powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko oraz stanowisko osoby sporządzającej protokół,
- 2) imię i nazwisko osoby zgłaszającej wypadek oraz datę zgłoszenia,
- 3) dokładne dane osobowe pracownika, który uległ wypadkowi,
- 4) rodzaj wypadku,
- 5) dokładny opis okoliczności i przebiegu wypadku,
- 6) ustalenie przyczyn wypadku,
- 7) stwierdzenie, czy wypadek jest wypadkiem przy pracy,
- 8) stwierdzenie, czy zachodzą okoliczności mogące mieć wpływ na ograniczenie prawa pracownika do świadczeń przysługujących z tytułu wypadku przy pracy,
- 9) wskazanie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, których nieprzebranie zostało stwierdzone w związku z wypadkiem,
- 10) podpisy osób uczestniczących w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadku i sporządzających protokół,
- 11) datę sporządzenia protokołu,
- 12) podpis osoby zatwierdzającej protokół i
- 13) pouczenie o sposobie i trybie odwoływania się od ustaleń zawartych w protokole.

2. Do protokołu powypadkowego dołącza się protokoły przesłuchania świadków, pisemne opinie lekarza, biegłych i specjalistów, szkic lub fotografię miejsca wypadku, a także zdanie odrębne zgłoszone przez członka zespołu oraz zastrzeżenia, o których mowa w § 11 ust. 5, jeżeli zostały zgłoszone przez pracownika.

§ 13. 1. Protokół powypadkowy sporządzony przez zespół, o którym mowa w § 5 ust. 2, zatwierdza kierownik zakładu pracy.

2. Protokół powypadkowy sporządzony przez zespół, któremu przewodniczy kierownik zakładu pracy lub inna osoba wyznaczona przez kierownika jednostki nadrzędnej nad zakładem pracy, zatwierdza kierownik jednostki nadrzędnej.

3. Decyzja w sprawie zatwierdzenia protokołu powypadkowego powinna być podjęta niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od dnia sporządzenia protokołu.

4. Jeżeli:

- 1) zostały zgłoszone zastrzeżenia do treści protokołu powypadkowego przez poszkodowanego pracownika lub instancję związku zawodowego,
- 2) protokół powypadkowy nie odpowiada warunkom określonym w § 11 ust. 1—5 lub zawiera stwierdzenia nieprawidłowe, kierownik zakładu pracy lub kierownik jednostki nadrzędnej może zwrócić nie zatwierdzony protokół powypadkowy w celu wyjaśnienia i uzupełnienia go przez zespół, który badał wypadek, lub w porozumieniu z radą zakładową powołuje w tym celu trzyosobowy zespół w innym składzie.

5. Czynności określone w ust. 4 powinny być zakończone w ciągu 5 dni.

6. Nie zatwierdzony protokół powypadkowy należy dołączyć do nowego protokołu powypadkowego.

§ 14. 1. Zatwierdzony protokół powypadkowy zakład pracy niezwłocznie doręcza poszkodowanemu pracownikowi, pouczając go o sposobie i trybie odwołania. Zatwierdzony protokół powypadkowy należy doręczyć również właściwemu inspektorowi pracy, a także radzie zakładowej, jeżeli tego zażąda.

2. Pracownik, który uległ wypadkowi, ma prawo wglądu do całości akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i odpisów.

3. Kierownik zakładu pracy jest obowiązany wyłączyć z akt sprawy materiały stanowiące tajemnicę państwową.

4. Protokół powypadkowy wraz z załącznikami przechowuje się w aktach zakładu pracy przez 10 lat.

§ 15. Opierając się na dokonanych ustaleniach okoliczności i przyczyn wypadku kierownik wydziału (komórki równorzędnej), a w razie wypadków, o których mowa w § 5 ust. 1, kierownik zakładu pracy jest obowiązany:

- 1) zarządzić zastosowanie właściwych środków profilaktycznych oraz środków mających na celu poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz określić osoby odpowiedzialne za wykonanie poleceń wydanych w związku z wypadkiem,
- 2) omówić okoliczności i przyczyny wypadku z kierownikami, mistrzami i pracownikami zainteresowanych komórek organizacyjnych zakładu pracy.

§ 16. 1. Jeżeli pracownik ma w tym interes prawny, aby ustalenia protokołu powypadkowego zostały zmienione, a w szczególności z tego powodu, że w protokole tym według oceny pracownika bezpodstawnie stwierdzono, iż:

- 1) nie uległ on wypadkowi,
- 2) wypadek nie został uznany za wypadek przy pracy lub że
- 3) przyczyną wypadku były okoliczności mogące pozbawić go prawa do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy,

może wystąpić do właściwej komisji rozjemczej z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy.

2. Z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy przez komisję rozjemczą pracownik może wystąpić także wówczas, gdy zakład pracy mimo zgłoszenia żądania nie sporządził protokołu powypadkowego w terminie określonym w § 11 ust. 1.

3. Jeżeli stan zdrowia pracownika lub inne okoliczności nie stoją temu na przeszkodzie, wniosek, o którym mowa w ust. 1 i 2, powinien być zgłoszony w terminie 14 dni od dnia otrzymania zatwierdzonego protokołu powypadkowego lub upływu terminu wymienionego w § 11 ust. 1.

Rozdział 3

Ustalanie okoliczności i przyczyn wypadków w nie uspołecznionych zakładach pracy.

§ 17. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio w nie uspołecznionych zakładach pracy oraz w stosunku do osób fizycznych zatrudniających pracowników, z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozdziału.

2. Ilekroć w rozporządzeniu mówi się o kierowniku zakładu pracy bądź o przełożonym pracownika, należy przez to rozumieć właściciela lub inną osobę prowadzącą nie uspołeczniony zakład pracy.

§ 18. 1. Kierownik nie uspołecznionego zakładu pracy jest obowiązany o każdym wypadku, któremu uległ pracownik, zawiadomić odpowiednio izbę rzemieślniczą lub wojewódzkie zrzeczenie prywatnego handlu i usług, zwane dalej „organizacjami samorządowymi”, oraz właściwy związek zawodowy. O wypadkach wymienionych w § 5 ust. 1 należy również zawiadomić Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

2. Okoliczności i przyczyny wypadków wymienionych w § 5 ust. 1 ustala zespół złożony z pracowników komórek bezpieczeństwa i higieny pracy właściwej organizacji samorządowej, przedstawiciela właściwego związku zawodowego i kierownika nie uspołecznionego zakładu pracy. W czynnościach Zespołu może uczestniczyć przedstawiciel Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Okoliczności i przyczyny wypadków nie wymienionych w § 5 ust. 1 ustala kierownik nie uspołecznionego zakładu pracy, z tym że jednostki wymienione w ust. 1 mogą uczestniczyć w tym postępowaniu.

§ 19. 1. Protokół powypadkowy zatwierdza prezes organizacji samorządowej.

2. Zespół, o którym mowa w § 13 ust. 4, powołuje prezes organizacji samorządowej.

§ 20. 1. Kierownik nie uspołecznionego zakładu pracy jest obowiązany przekazać protokół powypadkowy właściwej organizacji samorządowej oraz właściwemu związkowi zawodowemu.

2. Protokół powypadkowy z wypadków, o których mowa w § 5 ust. 1, powinien być przekazany niezwłocznie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Organizacje samorządowe są obowiązane prowadzić rejestr wypadków przy pracy, jakie zdarzyły się w zrzeszonych w nich zakładach pracy, oraz wypadków, jakim ulegli rzemieślnicy przy wykonywaniu rzemiosła i osoby współpracujące z rzemieślnikami określone w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników.

Rozdział 4

Rejestracja wypadków i przepisy końcowe.

§ 21. 1. Zakład pracy jest obowiązany prowadzić rejestr wypadków przy pracy. Rejestr ten powinien zawierać imię i nazwisko pracownika, który uległ wypadkowi przy pracy, datę wypadku, skutki wypadku, datę sporządzenia protokołu powypadkowego i inne okoliczności wypadku, których zamieszczenie w rejestrze jest celowe.

2. Rejestr wypadków przy pracy powinien być prowadzony na podstawie wszystkich protokołów powypadkowych.

§ 22. 1. W razie wypadku przy pracy zakład pracy jest obowiązany sporządzić na podstawie protokołu powypadkowego statystyczną kartę wypadku przy pracy.

2. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych i Centralną Radą Związków Zawodowych ustali wzór statystycznej karty wypadku przy pracy i sposób prowadzenia sprawozdawczości statystycznej z wypadków przy pracy.

§ 23. 1. Do ustalania okoliczności i przyczyn wypadków, które mają charakter wyjątkowy, lub jeżeli zachodzi potrzeba wyjaśnienia skomplikowanych problemów technicznych i technologicznych, jednostka nadrzędna nad zakładem pracy może w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego powołać zespół specjalistów.

2. W skład zespołu specjalistów wchodzi przedstawiciele jednostki nadrzędnej oraz właściwego związku zawodowego. Zespołowi przewodniczy członek zespołu wyznaczony przez kierownika jednostki nadrzędnej.

3. Przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przez zespół specjalistów stosuje się odpowiednio przepisy § 5—13.

4. Zespół, o którym mowa w ust. 1, może być również powoływany wyłącznie do opracowania zaleceń powypadkowych dla prowadzenia przez zakłady pracy prawidłowej działalności profilaktycznej.

§ 24. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz po porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego może dostosować przepisy rozporządzenia do specyficznych form organizacji jednostek (zakładów, instytucji) wojskowych.

§ 25. Koszty związane z ustalaniem okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy pokrywa zakład pracy.

§ 26. Ilekroć w rozporządzeniu mówi się o pracowniku, należy w razie wypadku śmiertelnego rozumieć przez

to także uprawnionego do świadczeń przysługujących w związku z wypadkiem członka rodziny pracownika.

§ 27. Zasady ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy określone niniejszym rozporządzeniem nie naruszają zasad dokonywania tego rodzaju ustaleń określonych w przepisach prawa górniczego, jak również zasad ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w lotnictwie, na morzu i w komunikacji lądowej.

§ 28. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1968 r. w sprawie zasad i trybu ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz trybu postępowania odwoławczego w tych sprawach (Dz. U. Nr 22, poz. 143),
- 2) rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 listopada 1966 r. w sprawie zasad i trybu badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz rodzaju i sposobu sporządzania oraz prowadzenia dokumentacji związanej z tymi wypadkami (Dz. U. Nr 46, poz. 281).

§ 29. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*